

Durmuş Hocaoğlu

Batı'da Şiddet, Kan ve Korku Kültürü: VIII

Yeniçağ, "Analiz", 13 Kasım 2006, Pazartesi., s.09
"Analiz" Sıra No: 468; 2006-130; Kasım-06

YENİÇAĞ

Kelimeler mühimdir: Aynı kelime her vakit aynı mânâyâ gelmez. Korku kelimesi de öyle; bir versiyonuyla korku, kişiyi korku nesnesinden iten bir mânâ taşır: Hastalıktan korkmak gibi. Bu takdirde korku rasyonel, anlamlı ve değerli bir davranış olur; hastalıktan korkan, tedbir alır. Kezâ, kişi hastalıktan korktuğu gibi, vatanını, mülkiyetini, sevdiklerini, hâsılı değer verdiklerini kaybetmekten ve küçük düşmekten de korkar ki bu da onu bunları korumaya sevkeder. Bir versiyonuyla da korku, kişiyi korku nesnesine yaklaştırır: "Allah Korkusu" gibi. Bunlar farklı mânâlar taşıdıkları için farklı kelimelerle ifade edilmediklerinde kavram karmaşasına yol açma riski taşırlar; bu durumda en iyisi, vokabüleri genişleterek farklı kelimelere mürâcaat etmektir. Söz gelimi "Allah Korkusu"nun klasik literatürümüzde Arapçası olan "Hawfu'llah" ile ifade edilmesi böyle bir karmaşayı önleyerek diğer korku türlerinden apayrı, nevi şahsına münhasır anlam dünyasını zedelenmeden inşâ edebilmesini sağlar. Bir versiyonuyla da korku, kişiyi korku nesnesine mazoşistik bir haz duygusu ile yaklaştırır ki işte bu bir irrasyonel korkudur; ızdıraptan haz duymanın bir türüdür, Korku Mistisizmi'dir. Korku Mistisizmi, korkunun kendisinin mistikleştirilmesini ifade etmektedir ve Batı'daki korku edebiyatı ve san'atı korkuyu mistikleştiren irrasyonel bir korkudur. İşte, patolojik olan taraf, burasıdır.

Korku Mistisizmi'nin asıl beslenme kaynağı, "karanlık"tır; aydınlığın zıddı olan karanlık, yâni "zalem, çoğul şekliyle "zulumât". Mikrop ve virüslerin bataklıklardan beslenmesi gibi korku da karanlıktan güç alır; binâenaleyh, korkunun mistikleşmesi için de ona elverişli bir zulumât ortamı gerekli olmaktadır. Bu noktada, Batı'nın gerek Hristiyanlık önceki kültürel alt-yapısı ve gerekse de Hristiyanlığın "obscure" (karanlık, mağmum) ve "occult" (esrârengiz, sırlı) evsâfi, böyle bir mistisizmin gelişip serpilmesi, bereketlenmesi için son derece münbit bir tarla vazîfesi görmektedir. İşbu obscurentism ve occultism'in ise, Hristiyanlık'taki Şeytan ve Tanrı münâsebetleri ve Şeytan anlayışındaki çarpıklık ile sıkı bir bağlantısı bulunmaktadır. İslâm'da İnsan'ın düşmânı olan Şeytan Hristiyanlık'ta Tanrı'nın düşmânıdır ve O'nun negatifi gibidir: O'nun da kendine göre, "Karanlıklar Dünyası" olarak anılan bir âlemi vardır. İblis; karanlıklar dünyasının prensi "Lucifer"dir, etrâfında ifritlerden, cinlerden, mefistolardan. müteşekkîl bir habâset ve mel'ânet ordusu vardır; İslâm'ın şeytanının insan üzerindeki telkin gücünden başka bir gücü yok iken, Lucifer'in ve avânesinin nesnelere üzerinde tasarrufu vardır vs. Bu husus, Batı'da güçlü ve müessir bir şeytan kültürünün doğmasına ve karanlığın, bilinmezliğin, kötülüğün müessesem hâli demek olan bir "anti-tanrı" formundaki Şeytan'ın, olağan-üstü bir önem kazanmasına yol açmıştır. Binâenaleyh, O'nun hüküm-fermâ olduğu bir kültür havzasında, O'nun şânına yakışır san'at eserleri

üretilmesini de tabîi karşılamak îcap etmektedir. Çünkü Şeytan, ürpertici bir obscure ve occult varlık olmaktan da öte bizzat bu kavramların adetâ kendileri olması hasebiyle, para-normal, fobi şeklindeki bir korku için ulaşılabilecek zirveyi, Korku Mistisizmi'ni hem te'mîn ve hem de hattâ temsîl etmektedir.

Kısaca ilâve etmek gerekir ki, şiddete, kana ve korkuya bu marazî teveccühün kendisini açığa vurduğu san'at akımlarının en bârizlerinden birisi de Gotik san'attır. Ortaçağlar boyunca birçok dinî mîmârîde, müzik, resim, heykel gibi fonetik ve plastik san'at alanlarında hâkim bir unsur hâline gelen Gotik kültürünün en ziyâde dikkat çeken özelliği, ürpertici, kasvetli, soğuk ve karanlık bir ortam hâsıl etmekte oluşudur. Gotik bir kiliseye girildiğinde insanın üzerine daha kapıdan girmeden Tanrı'nın ışığı ve rahmeti değil İblis'in karanlığı ve zulmü çöker; duvarlarda korkutucu figürler, kasvetli, rûhunu küf kaplamış binâ içinde bileklerinden ve topuklarından çarmıha çakılmış, yarıdan bile daha fazlası çırılçıplak ve kan içinde Tanrı Oğlu!

Maalesef yine aynı noktaya geliyoruz: Marazî bir şiddet, kan ve korku tutkusu; işte Batı!

